

Явор Гърдев

ОСЕМТЕ ТОЧКИ

ДИЗБАЛАНСИРАНИ ПРОТИВОСТОЯНИЯ В БЪЛГАРСКИЯ КУЛТУРЕН ЖИВОТ, КОИТО
НОВАТА ДЕСНИЦА ТРЯБВА ДА ПОСТАВИ В ПОЛЕТО НА ОБЩЕСТВЕНИЯ ДЕБАТ, КОИТО
ТРЯБВА ДА ПОЕМЕ АНГАЖИМЕНТ ДА УРАВНОВЕСИ , И ПО КОИТО ТРЯБВА ДА ИЗРАБОТИ
СТАНОВИЩЕ В РАМКИТЕ НА КУЛТУРНАТА СИ ДОКТРИНА

1. Качество vs. заетост

Как да се вдигне качеството без да се намалява повече заетостта? Популистката нагласа изисква просто да се толерира все по-висок процент на заетост в тази сфера. Дясната нагласа би трябвало да залага по-скоро на подобряване на качеството на продукта, като обаче не предприема повече от направените вече съкращения, за да не обезкърви напълно този важен сектор на обществения живот. Трябва, следователно, да се изработи формален стимулиращ механизъм, посредством който нарастването на възнагражденията да бъде изведено като пряка функция от покачването на качеството на продукта. Регулативните критерии за покачване на качеството обаче трябва да бъдат поне няколко, независими един от друг и взаимно допълващи се: експертна оценка (естетически), собствени приходи (комерсиален), взаимодействия в наднационален контекст (евроинтеграционен). Алгоритъм от подобни критерии би регламентирал допълнителното стимулиране на напредващите и мобилизиране за по-качествена работа на изоставащите. Стимулациите за постигане на конкретни близки цели са за предпочитане в десния разговор пред мотивирането посредством екзалтации и фасадно-идеалистични мотивации. Не бива да се спекулира с идеологически подмени на реалните мотивации, защото те бързо се изчерпват във времето и биват следвани от пагубна резигнация. Идеализмът сам по себе си не трябва и не може да бъде употребяван като перманентна работна мотивация. С него не трябва да се злоупотребява. Това е обществено вредно, самооблъщаващо, нарцистично и непродуктивно.

***Внимание!** В българския културен пейзаж (както се потвърди и от дерайлиралата театрална реформа) съкращаването на заетостта и покачването на качеството все още не са скачени съдове. Съкращенията сами по себе си не повдигнаха качеството на работа на останалите несъкратени. Макар и по презумпция да се очаква, че последните ще се мотивират в конкурентна среда. Опитът по-скоро показва, че НЕ се мотивират особено. Реформата не успя понеже спестените пари от съкращенията не бяха реинвестирани в дейност в същата сфера, както беше обещано, а просто бяха отнети. Затова и не се създаде реален пазар на творческия труд. Просто спестените от съкращения пари, които трябваше да стимулират развитието на подобен пазар, бяха насочени към други сектори, което в крайна сметка остави в творческите гилдии впечатление за обир от страна на държавата.*

2. Отговорност vs. квази-демократизъм

Увеличаване на прерогатива на ведомството за провеждане на културна политика с увеличаване на носената отговорност на същата. В момента отговорността е размита посредством квази-демократични процедури от рода на конкурсите, които се предварително решени в почти 100% от случаите. Така обаче назначаващите имат оправдателен ход в случай на провал на назначенияте. Просто се оправдават, че назначенияте са избрани от независими експерти на конкурс, респективно, че назначаващите не могат да носят отговорност за действията им. Следва размиване на отговорността и толериране на принципно корупционната практика на ведомствени финтове в носенето на отговорност. Дясната политика би трябвало да премине от формата на скрити назначения чрез конкурси към директни явни назначения с делегиране на ясни отговорности в рамките на определен мандат.

3. Персоналии vs. колективи

Десницата би трябвало да разконспирира левичарския егалитаристки нагон за компрометиране на успяващите посредством активиране на пролетарско-колективистичния нагон. Егалитаристкият менталитет на българския избирател е силно податлив на негативни емоции на класов принцип, което

подрива обществените устои и бламира мотивацията за просперитет. Десницата в тази сфера трябва да прекъсне порочната властова практика да се компрометират всички силни фигури, за да се поддържа властовото статукво и да свали напрежението между колективистичните и личностните енергии. Колективистичните енергии и пролетарския *ресантиман* все още се ползват в тази сфера за екзекутиране на индивидуалността, респективно за бламирането ѝ.

4. Национал-патетизъм vs. евроинтегризъм

Десницата трябва да преодолее примитивната нагласа отстояването на националната идентичност на естетическо ниво да бъде превръщана в реакционен фолклоризъм или великодържавен патетизъм. Иначе тя сама ще бламира евроинтегристките си цели. Евроинтегризъм и европейски цивилизационен избор значат преимуществено стимулиране на развитието на съвременните естетики за сметка на фолклорно-битовите и национал-кичовите такива, т.е. прекъсване на идеологическите спекулации с паметта в културната сфера.

5. Критика vs. патетика

Толериране на критическата (обществено и политически ангажирана) нагласа в естетиките за сметка на квази-ангажираната злободневно-вулгаризираща тенденция, която на практика бламира сериозната възможност за обществен ангажимент на изкуствата и изтласква стойностните фигури в принудителен ескапизъм, предизвикан от отвращение и погнуса. Десницата трябва да се опита да реинтегрира естетическите ескаписти, защото те са такива заради болезнената си обществена самотност. Трябва да се оздравят критическите ресурси на това общество, т.е. интелектуалните общности.

6. Реакционизъм vs. иновативност

С изпреварващ ход новата десницата трябва да изझे от инерционната българска левица инициативата за модернизация, която в политически нормални обществени организми по принцип идва отляво. Култът към перманентната модернизация е много важен обществен двигател. Взната на стимулираните естетики в изкуствата трябва много деликатно и без какъвто и да било радикализъм да бъде наклонена от традиционализма към иновативността, като по този начин се избегне обичайния за десницата капан, а именно - изпадането в ретроспективен реакционизъм. Новата десница трябва да бъде модерна. Само така тя ще може да бъде и млада.

7. Стари vs. млади

Генерационният проблем в културата в момента е тежък. Българското общество като цяло е затруднено в своята репродуктивност и има много ниска култура на обмен на поколенията. Генерационната борба в България е жестока и много често редуцирана до самото биологическо. Новата десница трябва внимателно да се опита да снесе генерационното напрежение чрез механизъм за бързо интегриране и мотивиране на младите генерации изобщо да упражняват културно участие.

8. Архивиране vs. попиляване

Българската култура страда от невъзможност да запази паметта за самата себе си точно така както обществото страда от подобна амнезия. Българската култура не разполага с логистична база да архивира постиженията си, което я прави култура на едnodневките. Новите генерации не тръгват оттам, откъдето са стигнали предишните, а обикновено се връщат на нулева кота. Така всичко много бързо се попилява и забравя, а инерцията остава единствено валиден културен модел. В резултат в културата ни инерционно се репродуцират и рецидивират вече уж исторически мъртви културни нагласи.